Центр аналізу публічних фінансів та публічного управління
при Київській школі економіки

KSE Institute

МОНІТОРИНГ ГРОМАД – ЖОВТЕНЬ 2026

Автори:
KSE Institute: Юлія Маркуц, Андрій Дарковіч, Владислав Шиманський
KSE University: Тетяна Лукеря

ДЖЕРЕЛО: UNSPLASH

ЗМІСТ

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ 3

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ГРОМАД: ЩО НОВОГО? 4

ФІНАНСОВИЙ СТАН У РЕГІОНАХ: ТЕНДЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ 7

БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В ГРОМАДАХ: СТАН І ДИНАМІКА 11

СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД 15

- МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО 15
- МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО 15

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

Після надходження коштів від міжнародних партнерів у жовтні Казначейство відновило проведення платежів місцевих бюджетів. Це зменшило ризики затримок у розрахунках із постачальниками та перебоїв у роботі комунальних служб, що виникли у вересні. Тимчасова недоступність коштів місцевих бюджетів виникла вперше з 2013 року через розрив ліквідності в державному бюджеті. До цього Казначейство проводило всі заплановані платежі ОМС.

У жовтні було доволі багато державних рішень щодо громад. Вони переважно стосувалися соціальних питань — підтримки сімей, ВПО та доступності базових послуг. Поширення програми малих грантів на всю країну дає громадам можливість залучати громадські й благодійні організації до надання соціальних послуг без повного перенесення витрат на місцеві бюджети. Новий підхід до базової соціальної допомоги та зміни політики щодо ВПО посилюють роль громад у виявленні потреб сімей, координації послуг і пошуку житлових рішень. Практичний результат залежатиме від того, наскільки громади зможуть налагодити взаємодію соціальних служб, недержавних надавачів та органів зайнятості, а уряд — своєчасно затвердити необхідні порядки й цифрові інструменти.

Фінансове становище громад у жовтні залишалося стійким, але темпи зростання власних доходів уповільнилися й дедалі більше залежали від надходжень ПДФО. Доходи загального фонду без трансфертів виросли на 15% р/р. Таке зростання перевищує інфляцію, але є нижчим, ніж у вересні. Основним чинником зростання доходів залишалося підвищення оплати праці, яке підтримало надходження ПДФО. Інші ключові місцеві податки зростали повільніше, а місячні надходження акцизу навіть дещо скоротилися. Трансферти виросли насамперед завдяки освітній субвенції та додатковій дотації для територій, які постраждали від війни, тобто трансфертам на виконання делегованих повноважень.

Безпекове навантаження на громади посилилося передусім через різке зростання уражень інфраструктури, а не через кількість атак. Атаки охопили рекордні 294 громади, а кількість зафіксованих уражень виросла більш ніж на третину попри незначне збільшення кількості атак. Найчастіше росіяни пошкоджували житло, але найбільше виросла кількість уражень енергетичних об'єктів. Збільшилася також кількість ударів по освітній і медичній інфраструктурі, що безпосередньо впливає на доступність базових послуг. Попри концентрацію більшості атак у прифронтових громадах, у неприфронтових громадах, зокрема в Києві, Дніпрі та Рівному, кількість уражень зростала швидше. Додатковим обмеженням стала тривалість повітряних тривог: у жовтні вони становили майже третину часу роботи торговельних центрів, що посилює вплив війни на ділову активність і місцеві доходи.

У жовтні співробітництво громад дедалі більше зосереджувалося на спільному наданні послуг, а міжнародні контакти — на закріпленні або пошуку практичних форматів підтримки. До реєстру внесли 14 договорів міжмуніципального співробітництва, однак лише один із них був підписаний у жовтні. Понад половина нових договорів стосувалася освіти й інклюзивних послуг. У жовтні парламентський комітет рекомендував прийняти за основу законопроєкт, який дозволить громадам за договором про співробітництво спільно організовувати приміські та міжміські маршрути в межах області. Міжнародні домовленості перебувають на різних етапах розвитку -- від пошуку партнерів до закріплення наявної допомоги. Деякі партнерства вже дали конкретні результати, такі як обладнання шкіл сонячними панелями та передача спеціалізованого транспорту.

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ГРОМАД: ЩО НОВОГО?

Після обмежень і затримок, про які ми повідомляли у вересні, Казначейство відновило проведення платежів громад. Це зменшує ризики виконання місцевих бюджетів, розрахунків із постачальниками та забезпечення безперервності комунальних послуг.

До кінця вересня уряд мав затвердити порядок застосування закону про доплати посадовим особам місцевого самоврядування за роботу з міжнародними проєктами, однак досі не зробив цього. Через це громади не можуть скористатися передбаченим законом механізмом, який мав допомогти мотивувати й утримувати фахівців, залучених до міжнародної співпраці.

Відновлення відкритого конкурсного добору має повернути прозорі правила призначення працівників на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування. У жовтні Верховна Рада ухвалила закон, який набуде чинності 9 грудня 2026р., що передбачає поступове повернення конкурсів після їх скасування в 2022 році. Для громад це означає більший доступ кандидатів до посад і прозоріші правила формування місцевих команд. Призначені без конкурсу особи зможуть продовжити службу, якщо працюють в органі влади на посаді тієї самої категорії щонайменше шість місяців, відповідають вимогам до посади та пройшли спеціальну перевірку. Рішення про продовження служби потрібно ухвалити протягом трьох місяців після набрання законом чинності. Якщо такого рішення немає, громада повинна буде провести конкурс у межах установленого перехідного періоду. Для громад на територіях, де тривають бойові дії, загальні перехідні строки не застосовуються.

Можливості громад розвивати соціальні послуги в партнерстві з громадськими організаціями та благодійними фондами розширилися на всю Україну. У жовтні уряд поширив програму малих грантів, яка раніше діяла лише в окремих регіонах, на всі територіальні громади. Фінансування можуть отримувати зареєстровані надавачі соціальних послуг, зокрема громадські і благодійні організації, за умови офіційного партнерства з місцевою владою. Програма охоплює кризову допомогу сім'ям, підтримку родин, які переїхали з тимчасово окупованих територій, та послуги для дітей з інвалідністю. Це дає громадам можливість розширювати підтримку мешканців завдяки співпраці з недержавними надавачами, не покладаючи всі витрати на місцеві бюджети. Для цього громадам потрібно знайти партнерів серед громадських організацій та проаналізувати потреби родин.

Соціальна підтримка сімей поступово переходитиме від окремих видів допомоги до комплексного врахування їхніх потреб. У жовтні ухвалено закон про базову соціальну допомогу, який передбачає поєднання грошових виплат, соціальних послуг і заходів сприяння працевлаштуванню осіб. Нова система має запрацювати з 1 січня 2028 року. Грошову допомогу фінансуватиме державний бюджет, а виконавчі органи місцевих рад відповідатимуть за виявлення та аналіз потреб сімей, яким необхідні підтримка, інформування, консультування та допомога з оформленням документів. Громади повинні будуть організувати взаємодію соціальних служб, надавачів послуг та органів зайнятості і знайти для цього відповідні ресурси.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб більше орієнтуватиметься на їхні індивідуальні потреби та участь у житті громад. Набрав чинності новий закон про забезпечення прав і свобод ВПО. Для органів місцевого самоврядування однією з основних змін стане участь у формуванні та оновленні єдиної бази житла для ВПО, що має

полегшити пошук житла для родин. Водночас посилюється участь нових мешканців громади у вирішенні місцевих питань: вони зможуть долучатися до громадських слухань, а органи влади повинні будуть розглянути пропозиції рад ВПО. Це створює можливості для кращого врахування потреб ВПО у місцевих рішеннях, але потребуватиме від громад додаткової організаційної роботи. Практичне впровадження змін відбуватиметься після ухвалення необхідних підзаконних актів і запуску цифрових інструментів (наразі терміни їх запровадження не визначено).

Громади зможуть ширше використовувати гуманітарну допомогу для забезпечення роботи громадського транспорту. Верховна Рада ухвалила закон, який дозволяє використовувати отриманий як гуманітарна допомога транспорт на регулярних пасажирських маршрутах, зокрема платних. Закон розширює перелік дозволеної гуманітарної допомоги для транспортної сфери: громади зможуть отримувати запасні частини й техніку для ремонту трамвайних колій, обслуговування контактних мереж, аварійно-відновлювальних робіт. Гуманітарний транспорт та обладнання не можна продавати або передавати іншим особам. Закон набере чинності, коли його підпише Президент, а нові правила почнуть діяти через три місяці після цього. Протягом цього часу Кабінет Міністрів має підготувати необхідні підзаконні акти.

У жовтні профільний комітет Верховної Ради рекомендував прийняти за основу законопроєкт, що має усунути правову невизначеність щодо працівників, які перейшли з органів місцевого самоврядування до військових адміністрацій, а також зберегти відповідні гарантії для місцевих голів, які очолюють такі адміністрації. Це важливо для громад, де військові адміністрації виконують повноваження місцевого самоврядування.

Уряд розподілив 26,5 млн грн між бюджетами восьми областей на житло для ВПО та спростив облаштування укриттів у громадах. Кошти на забезпечення ВПО житлом у сільській місцевості надійшли до обласних бюджетів Київської, Миколаївської, Харківської, Чернівецької, Кіровоградської, Волинської, Дніпропетровської та Херсонської областей. Отже, громадам, які потребують такого житла, варто узгоджувати подальші дії з обласними військовими адміністраціями.

Крім того, уряд запровадив експериментальний проєкт зі спрощеного облаштування посилених укриттів. Громади можуть добровільно долучатися до нього та встановлювати готові первинні мобільні укриття, частково або повністю заглиблюючи їх у землю та додатково посилюючи їхні захисні властивості. Для таких укриттів не потрібно розробляти будівельну та землевпорядну документацію й отримувати будівельні дозволи. Водночас постанова не передбачає виділення додаткових коштів на їх облаштування. Громаді необхідно визначити місце встановлення, джерело фінансування, передбачити відповідні видатки та організувати закупівлю й облаштування укриття. Після завершення робіт укриття має пройти огляд і бути взяте на облік.

Уряд розпочав експериментальний проєкт із залучення бізнесу до фінансування поточного ремонту та утримання автомобільних доріг загального користування. Підприємства можуть подавати балансоутримувачам доріг (наразі це Служби відновлення у відповідних областях) пропозиції з фінансування визначених ділянок доріг, а після погодження балансоутримувачем фінансувати роботи або виконувати їх за безоплатним договором доручення. Для доріг місцевого значення кошти бізнесу зараховуватимуться до територіальних дорожніх фондів обласних бюджетів, тоді як балансоутримувачі зберігають роль замовників робіт і проводитимуть закупівлі за загальними правилами.

Кошти пайової участі, які забудовники не сплатили до 2020 року, більше не стягуватимуть до місцевих бюджетів навіть якщо суд уже ухвалив рішення про їх стягнення. До 2020 року забудовники сплачували пайову участь – грошовий внесок на

розвиток інфраструктури населеного пункту. З 1 січня 2021 року цей внесок скасували. Проте у 2025-2026 роках прокуратура активно зверталася до суду щодо стягнення пайової участі, нарахованої до цієї дати, навіть попри сплив строків позовної давності. Новий закон скасував стягнення цих коштів навіть якщо вже є позитивне рішення суду. Це позбавить деякі громади надходжень до бюджетів розвитку та нівелює практичний результат частини перевірок і судових процесів.

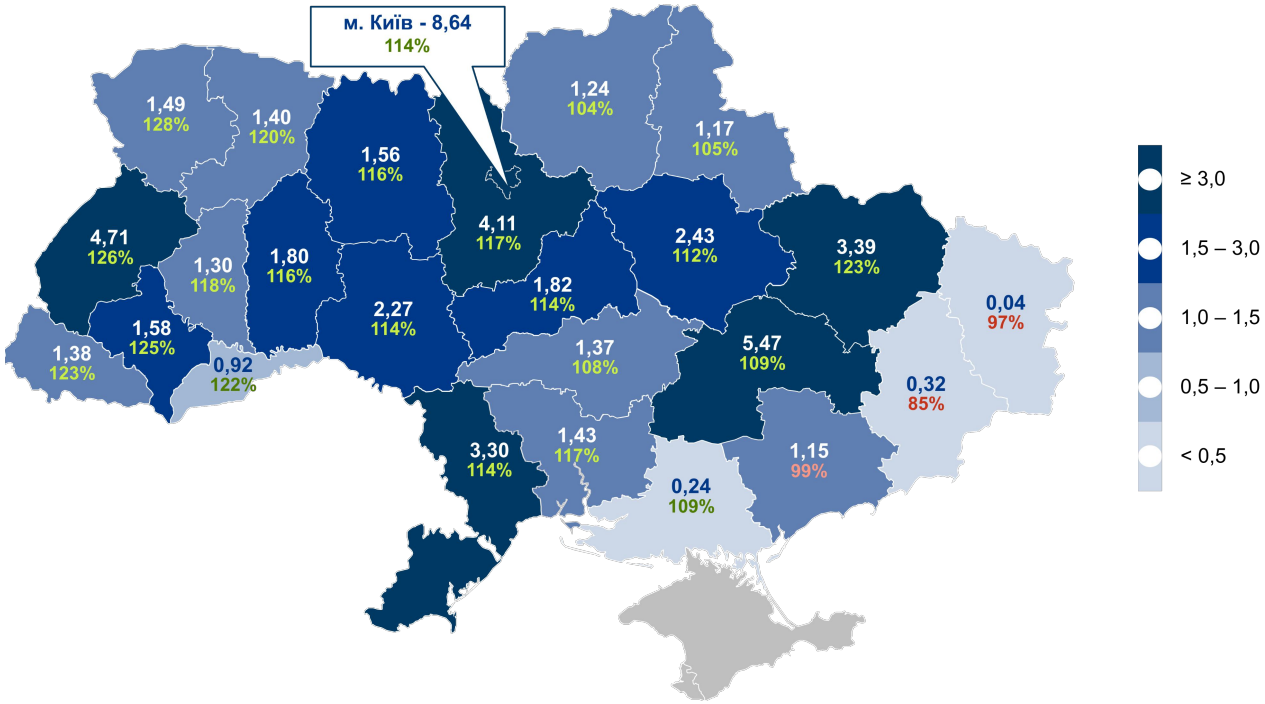
Цей самий закон розширив перелік дозволених джерел фінансування для планування територій і проведення містобудівного моніторингу: крім місцевих бюджетів і міжнародної технічної чи фінансової допомоги, зокрема грантів, такими джерелами можуть бути й інші кошти, не заборонені законом. Це дає можливість використовувати благодійну допомогу юридичних і фізичних осіб для підготовки містобудівної документації та моніторингу.

ФІНАНСОВИЙ СТАН У РЕГІОНАХ: ТЕНДЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ[1]

За жовтень 2026 року порівняно з жовтнем 2025 року доходи загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) виросли на 15%, що на 4 п.п. перевищує індекс інфляції – 11% (жовтень 2026 до жовтня 2025). За прогнозом НБУ, річна інфляція за підсумками 2026 року прискориться до 12,5%. На 1 листопада надходження становили 54,5 млрд грн. Темпи приросту доходів (без трансфертів) місцевих бюджетів (громад, районів та областей) у 12 областях перевищували середній показник по Україні.

РИСУНОК 1.

Надходження до загального фонду (без трансфертів) у жовтні 2026 (млрд грн) і темп їхнього зростання до жовтня 2025, %

Джерело: Мінфін, OpenBudget

ПДФО традиційно становить найбільшу частку в структурі доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) **– 58,5%.** Обсяг надходжень цього податку за жовтень 2026 року становив 31,9 млрд грн (+19,4% до жовтня 2025 р.). Передусім це пов'язано зі зростанням середньої заробітної плати: згідно з даними work.ua, середня зарплата з жовтня 2025 року по жовтень 2026 року виросла на 17,9% (з 26 300 грн до 31 000 грн).

У жовтні другий за обсягом у структурі доходів загального фонду (без трансфертів) – єдиний податок (18,7% доходів), якого надійшло 10,2 млрд грн (+6,1% р/р). За 10 місяців цього податку надійшло на **10,5%** більше, ніж за аналогічний період минулого року. Зростання пов'язане з підвищенням мінімальної заробітної плати на 8,1%, а прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 9,9% (01.01.2026 до 01.01.2025). Від цих величин залежить розмір податку для ФОП II групи та ФОП I групи відповідно.

1 Розділ підготовлено в межах єдиного аналізу тенденцій місцевих бюджетів, який викладено у продуктах KSE Institute «Бюджетний барометр» та «Моніторинг громад»

За даними opendatabot, загальна кількість ФОПів у жовтні 2026 року була більшою, ніж в аналогічний період минулого року, на 61 939 (у жовтні 2026 року – 2 244 941).

Третім за обсягом у структурі доходів загального фонду (без трансфертів) є надходження плати за землю (7,7% доходів) в обсязі 4,2 млрд грн (+9,4% р/р). Зростання відбулося за рахунок підвищення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земельної ділянки. За інформацією ДПС, цей коефіцієнт у 2026 році (за 2025 рік) становить 1,08. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації є базою оподаткування земельним податком та нарахування орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності і використовується для розрахунку плати за землю.

Акцизного податку[2] надійшло 3,4 млрд грн (-0,7% р/р до жовтня 2025). За 10 місяців цього податку надійшло на **14,9%** більше, ніж за аналогічний період минулого року. Надходження виросли головним чином через підвищення ставок акцизного податку з початку року, а також зростання роздрібних цін на алкоголь і тютюнові вироби. Уповільнення надходжень акцизного податку в жовтні 2026 року зумовлене високою часткою тіньового ринку підакцизної продукції (насамперед тютюнової), а також наслідками ворожих обстрілів підприємств та інфраструктури.

Фактичні надходження податку на нерухоме майно збільшилися порівняно з жовтнем 2025 року на 21,6% до 2,4 млрд грн. За 10 місяців цього податку надійшло на 16,6% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Це зростання пов'язане з підвищенням мінімальної заробітної плати, яка використовується для розрахунку податку для юридичних осіб і станом на 1 січня 2025 року була на 12,7% вищою, ніж роком раніше.

ЗАКОНОДАВЧА ОСНОВА ТА ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ЖОВТНІ

- Єдиний податок для ФОП II групи становить 20% від мінімальної заробітної плати – 1 729,4 грн, для ФОП I групи – 10% від прожиткового мінімуму або 332,8 грн. ФОПи I і II групи сплачують єдиний податок щомісячно до 20 числа, а ФОП III групи сплачують єдиний податок до 19 листопада за 3 квартал 2026 року.
- Плата за землю є обов'язковим платежем у складі податку на майно та включає земельний податок, а також орендну плату за земельні ділянки державної і комунальної власності. У жовтні 2026 року юридичні особи сплатили плату за землю за вересень 2026 року.
- Юридичні особи сплачують податок на нерухоме майно авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом.
- У жовтні підприємці сплачували акцизний податок за вересень 2026 року.

У жовтні 2026 року Уряд перерахував місцевим бюджетам трансфертів на 23% більше, ніж за жовтень 2025 року, зокрема додаткової дотації для ОМС, що зазнали негативного впливу повномасштабної збройної агресії рф,[3] – на 41,5%, освітньої субвенції – на 60,2%, базової дотації – на 20,5%. Зростання освітньої субвенції пов'язане з підвищенням

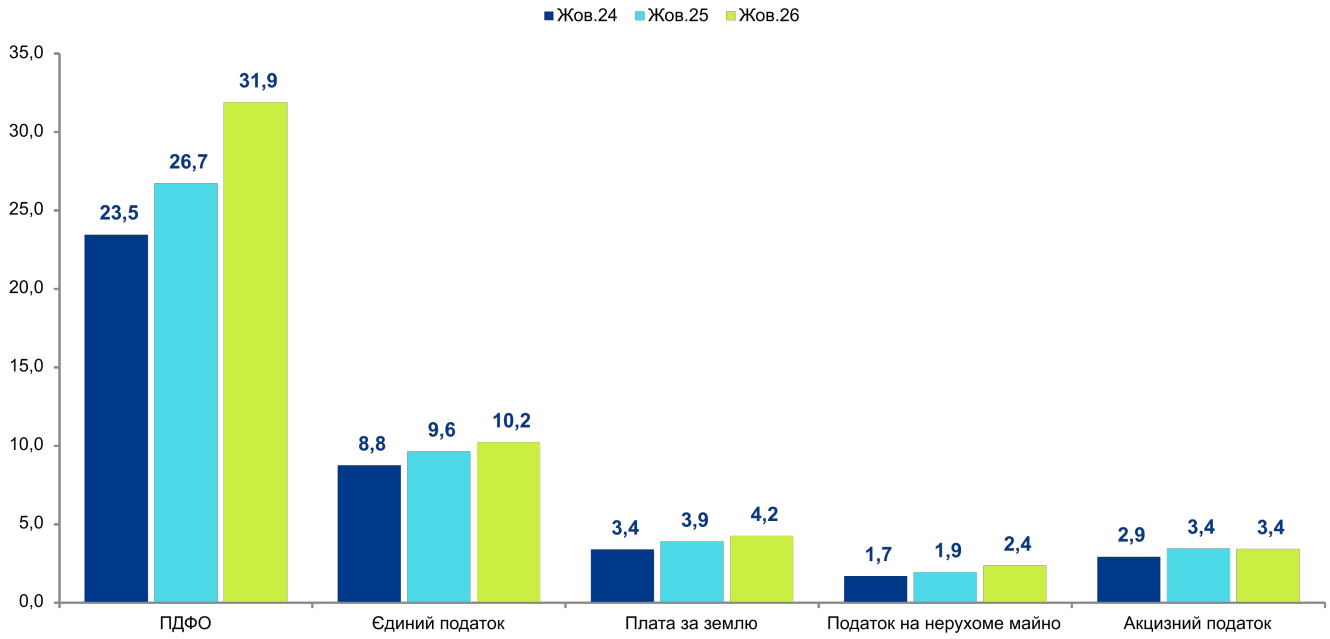
[2] До місцевих бюджетів зараховується роздрібний акциз на алкоголь, тютюнову продукцію та рідини для електронних сигарет, а також частина акцизу на пальне (13,44% надходжень від акцизу на вироблене в Україні та імпортоване пальне).

[3] Механізм розподілу додаткової дотації враховує потреби громад на територіях можливих і активних бойових дій, а також інших територій, що зазнали негативного впливу війни. Його мета – зменшити диспропорції у доходах місцевих бюджетів і забезпечити належне фінансування першочергових видатків, насамперед оплати праці працівників бюджетних установ

заробітної плати педагогам з 1 січня 2026 року на 30% та з 1 вересня 2026 року ще на 20%. Розподілено 1,1 млрд грн додаткової дотації місцевим бюджетам на здійснення повноважень ОМС на територіях, що зазнали негативного впливу агресії рф, що відповідає 100% виконання розпису державного бюджету.

РИСУНОК 2.

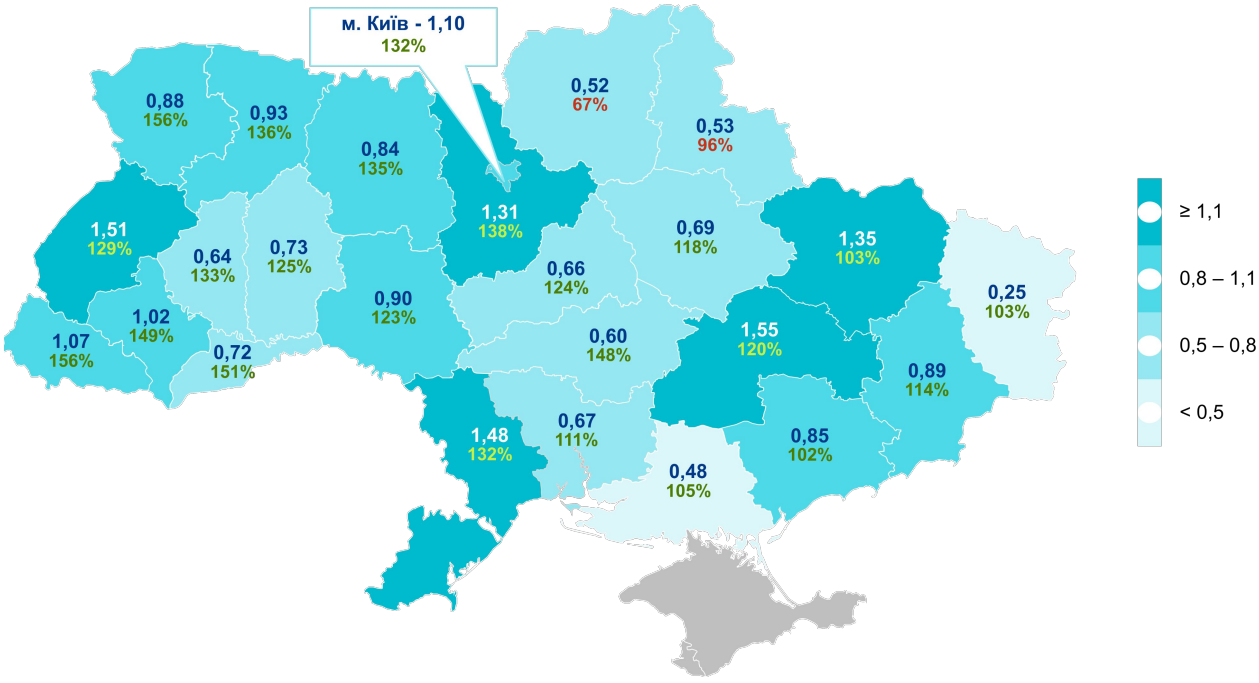
Надходження за основними податками до загального фонду місцевих бюджетів за жовтень 2024-2026 років, млрд грн

Джерело: Мінфін, OpenBudget

РИСУНОК 3.

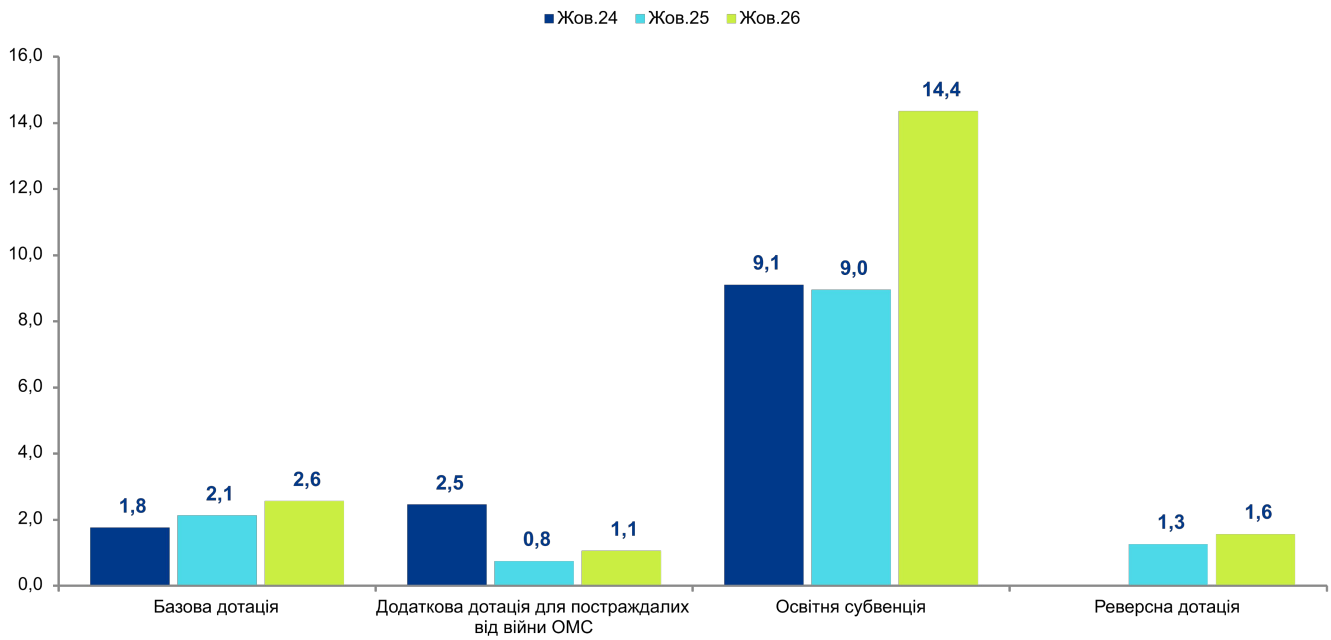
Надходження міжбюджетних трансфертів у жовтні 2026 (млрд грн) та їхнє зростання до жовтня 2025, %

Джерело: Мінфін, OpenBudget

РИСУНОК 4.

Надходження основних міжбюджетних трансфертів до місцевих бюджетів та вилучення до державного бюджету за жовтень 2024-2026 років, млрд грн

Джерело: Мінфін, OpenBudget

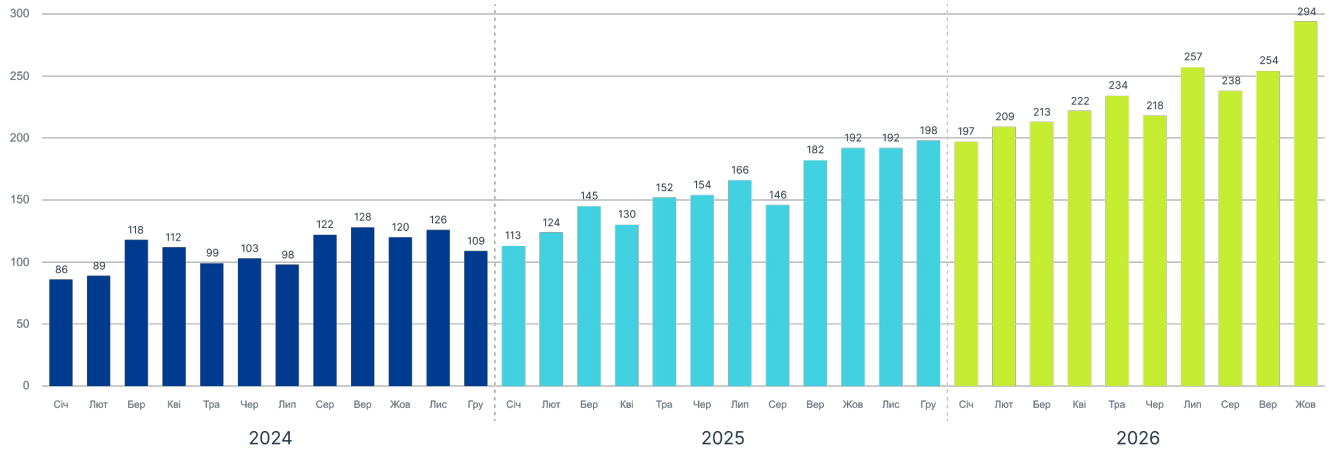
Реверсну дотацію у жовтні 2026 року перераховано з 207 місцевих бюджетів (4 обласних, 73 міських громад, 40 селищних громад, 90 сільських громад) **до державного бюджету на суму 1,6 млрд грн,** що на 23,9% більше, ніж за жовтень 2025 року. Базову дотацію в сумі **2,6 млрд грн** у жовтні отримали 999 місцевих бюджетів (18 обласних, 231 міських громад, 316 селищних громад, 434 сільських громад).

БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В ГРОМАДАХ: СТАН І ДИНАМІКА

У жовтні Росія продовжила атаки на прифронтові громади й помітно збільшила кількість атак (і влучань) на громади, що знаходяться далі від фронту. Загалом атаки охопили 294 громади — найбільше від початку року. Удари по торгівлі та логістиці на Рівненщині й Хмельниччині, масштабні відключення у Києві та зростання тривалості тривог у частині західних областей — це наслідки розширення географії російських обстрілів. Попри це, найбільший тягар несуть ті самі: на 20 громад припадає половина загальних уражень інфраструктури та атак.

РИСУНОК 5.

Кількість громад із зафіксованими атаками за січень–жовтень[4] 2026 року

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі оновлених даних ACLED. Кожну громаду враховано один раз за місяць, якщо в ній зафіксовано хоча б одну атаку.

У жовтні атаки охопили рекордну за час спостереження кількість громад, а фізичних наслідків стало значно більше. Атаки зафіксовано у 294 громадах — це найбільше за десять місяців 2026 року та на 74% більше, ніж у жовтні 2025 р (192 громади). Порівняно з вереснем цього року кількість атак збільшилася на 3% (із 3 901 до 4 018), а уражень інфраструктури — на 35,8% (із 897 до 1 218). Для 39 громад жовтень став першим місяцем із зафіксованою атакою цього року. 95 громад, які зазнали атак у жовтні, не мали їх у вересні. Тож для деяких громад обстеження пошкоджених будівель, аварійні ремонти й допомога постраждалим стали новими нагальними завданнями.

Попри розширення географії атак, найбільше уражень місяць за місяцем зазнає переважно те саме коло громад. Сім громад — Київ, Краматорська, Слов'янська, Запорізька, Сумська, Херсонська та Нікопольська — входили до десятки найбільш уражених щомісяця з липня до жовтня. Для них відновлення відбувається за постійного ризику нових пошкоджень. При цьому **половина всіх атак жовтня припала лише на 20 громад.** Подібною була концентрація уражень інфраструктури: 51% уражень припало на 20 громад, а 85% атак у жовтні припало лише на 15% (192 громади).

У жовтні виросла кількість уражень освітніх і медичних закладів. Наприклад, у Рівному після атаки 13 жовтня горів навчальний корпус; обласна адміністрація повідомила

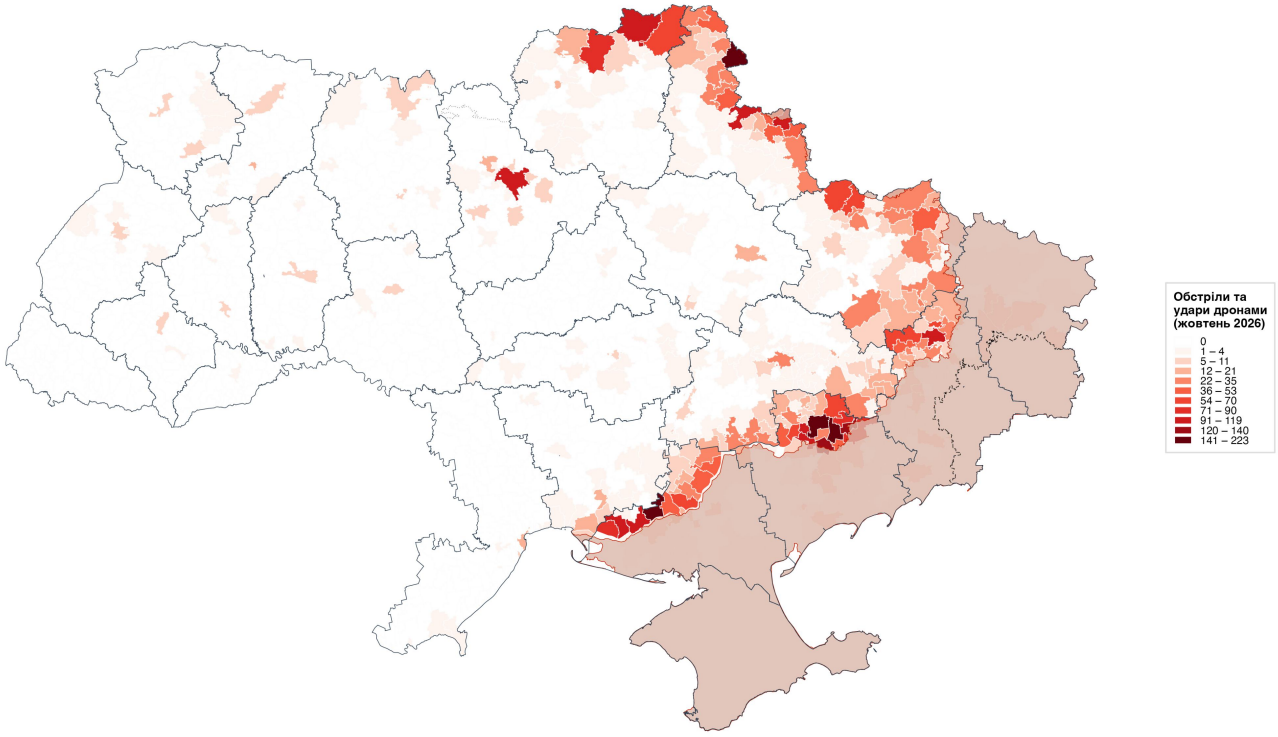
4 Тут і далі ми даємо дані з 1 по 30 жовтня 2026 року.

про 20 поранених. У таких випадках потрібно не лише відновити будівлю та обладнання, а й знайти приміщення для навчання та прийому пацієнтів під час ремонту.

Напередодні зими найшвидше зростали ураження енергетики, хоча найбільше пошкоджень і далі припадає на житло. Кількість уражень енергетичної інфраструктури збільшилася на 68,4% порівняно з вереснем (зі 136 до 229). На житлову інфраструктуру припали 829 випадків — понад дві третини всіх уражень.

РИСУНОК 6.

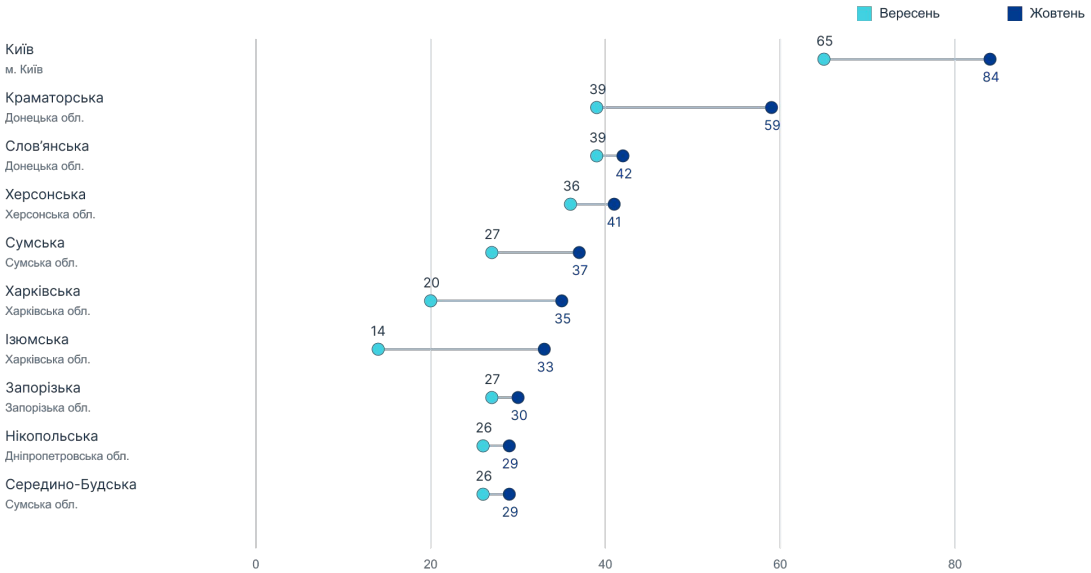
Кількість повітряних атак на рівні громади за жовтень 2026 року

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі оновлених даних ACLED

РИСУНОК 7.

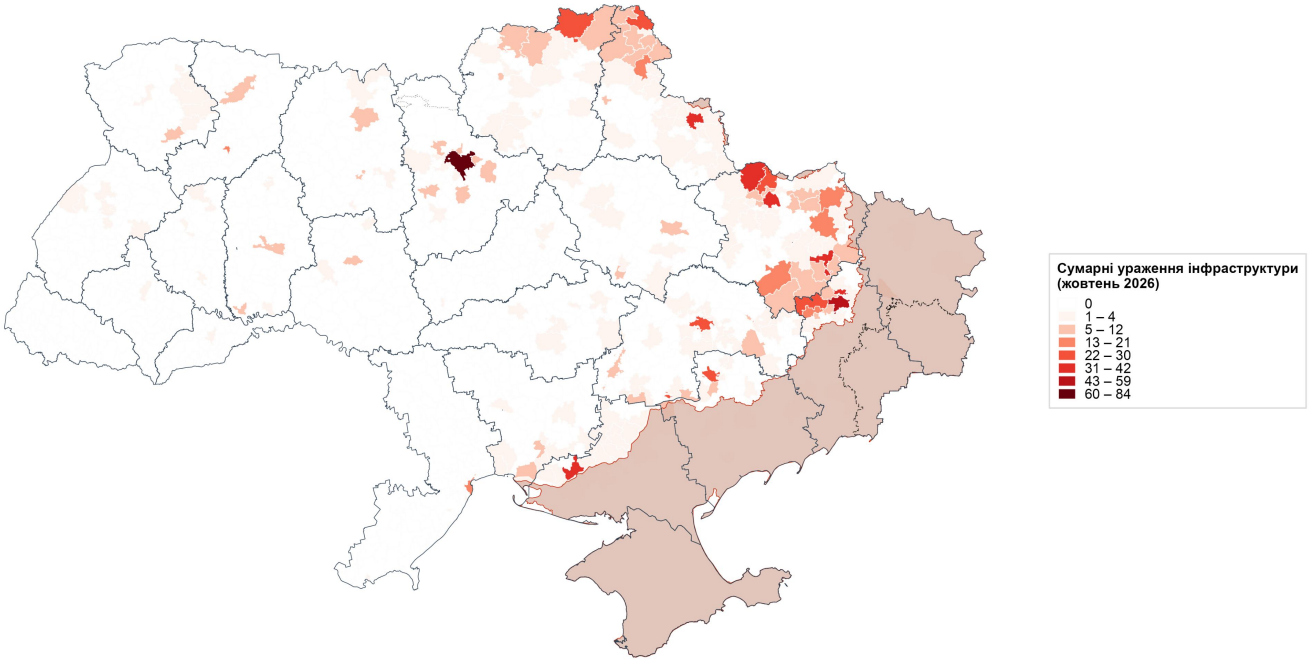
Найбільш уражені громади. Кількість зафіксованих уражень інфраструктури в десяти громадах із найвищими показниками за жовтень порівняно з вереснем 2026 року

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

РИСУНОК 8.

Мапа ураження інфраструктури в українських громадах

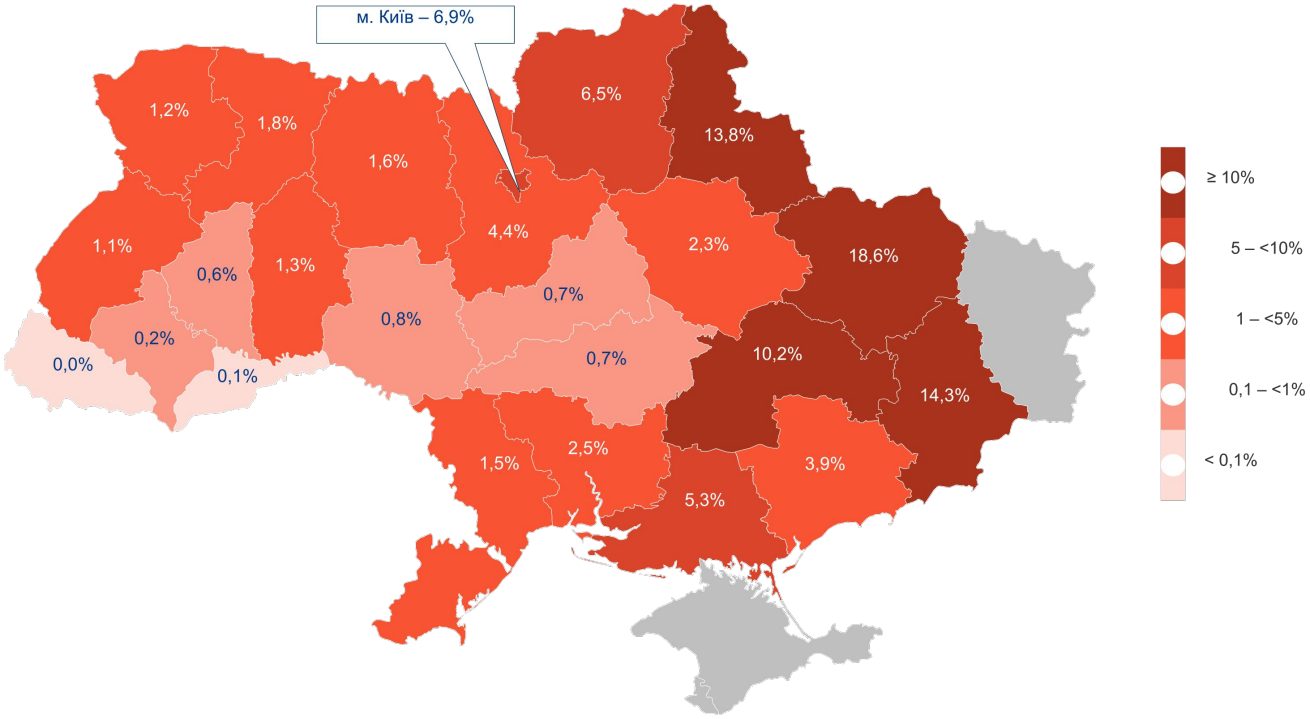

Джерело: *розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED і тегів інфраструктури*

У Києві атак поменшало, але уражень інфраструктури стало більше — столиця мала найвищий показник серед усіх громад. За нашими розрахунками, кількість атак скоротилася зі 118 у вересні до 102 у жовтні, тоді як кількість уражень виросла на 29,2% (із 65 до 84). Із них 38 припали на житло, 22 — на енергетику, 13 — на освітню та 11 — на медичну інфраструктуру.

РИСУНОК 9.

Частка областей і Києва в усіх зафіксованих ураженнях інфраструктури у жовтні 2026 року, %

Джерело: *розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED і тегів інфраструктури*

Майже 7% усіх уражень інфраструктури у жовтні відбулися в Києві. Наслідки ударів по київській енергетиці відчули сотні тисяч мешканців. Під час атаки 13–14 жовтня по всій Україні російські сили завдали ударів по трьох основних електростанціях столиці. За даними української влади, які наводить Моніторингова місія ООН, 600 тисяч людей у Києві тимчасово залишилися без електроенергії. Тому напередодні зими необхідно перевірити резервне живлення лікарень, насосних станцій і теплопостачальних об'єктів включно із запасами пального та можливістю працювати під час тривалих відключень.

Основний тягар атак і далі несуть прифронтові громади: 84,7% атак і 65,9% уражень. У прифронтовій групі на одну громаду припадає в середньому 17,7 атаки та 4,2 ураження інфраструктури, у неприфронтовій — 0,6 та 0,4 відповідно.

ТАБЛИЦЯ 1.

Частка атак та уражень інфраструктури і їхня середня кількість на громаду у прифронтових[5] та неприфронтових громадах у жовтні 2026 року

Показник за жовтень	Прифронтові громади	Неприфронтові громади
Кількість громад у групі	192	1 082
Частка всіх атак, %	84,7	15,3
Частка всіх уражень інфраструктури, %	65,9	34,1
Середня кількість атак на громаду за місяць	17,7	0,6
Середня кількість уражень інфраструктури на громаду за місяць	4,2	0,4

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED. Середні розраховано для всіх громад відповідної групи, охоплених аналізом, включно з громадами без зафіксованих атак або уражень. Показники характеризують групи загалом, навантаження на окремі громади може суттєво відрізнятись

Жовтневі удари по торгівлі та логістиці зачепили й західні області. На Рівненщині кількість уражень інфраструктури виросла з 3 у вересні до 22 у жовтні. У Рівному 16 жовтня росіяни пошкодили ТРЦ «Екватор», а 20 жовтня — «Епіцентр» у Дубні. 13 жовтня вони знищили великий логістичний центр «Епіцентру» у Хмельницькому. Такі об'єкти обслуговують покупців і магазини з різних громад, тому перебої в їхній роботі можуть поширюватися далеко за межі місця удару.

Тривоги займали майже третину часу роботи торговельних центрів, причому ситуація погіршилася й у частині західних областей. За підрахунками Української ради торговельних центрів, у жовтні цей показник становив 32,5% проти 30,8% у вересні та 12,2% у жовтні 2025 року. Найбільше погіршення зафіксовано на Дніпропетровщині, але час тривог виріс і в Хмельницькій, Рівненській, Волинській, Вінницькій та Житомирській областях. У Львівській, Івано-Франківській і Чернівецькій областях він залишався нижчим за 3%. Такі тривалі тривоги скорочують час роботи й виручку місцевого бізнесу, а відтак знижують податкові надходження до бюджетів громад.

[5] *Поділ громад на прифронтові та неприфронтові застосовано за аналітичною класифікацією дослідження відповідно до пункту 1 постанови № 1364 та наказу Мінрозвитку від 28 лютого 2025 року № 376. Використано класифікацію, збережену для порівняння з попереднім випуском; вона не означає відсутності загроз у неприфронтових громадах.*

СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД

МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом жовтня до реєстру договорів про співробітництво громад внесли 14 договорів — удвічі більше, ніж у вересні. Проте лише один із цих документів підписали у жовтні: договір Коростишівської та Харитонівської громад у сфері освіти від 6 жовтня. Одинадцять договорів датовані вереснем, ще по одному — липнем і квітнем.

ТАБЛИЦЯ 2.

Договори міжмуніципального співробітництва, внесені до реєстру в жовтні 2026 року

Форма співробітництва	Що передбачають зареєстровані договори	Кількість
Реалізація спільних проєктів	П'ять домовленостей Маньківської та Іваньківської громад щодо освіти, соціальних послуг і медицини; проєкт Кодимської та Слобідської громад зі сталого розвитку	6
Делегування завдань із передачею ресурсів	Завдання у сферах освіти, інклюзивної освіти та соціального захисту	4
Спільне фінансування комунальних установ	Утримання ліцеїв, інклюзивно-ресурсних центрів та установ комунальної власності	4

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі реєстру договорів про співробітництво територіальних громад станом на 3 листопада 2026 року. Договори віднесено до жовтня за датою внесення до реєстру.

Освіта та інклюзивні послуги залишаються найпомітнішою метою співпраці. Їх стосуються 8 із 14 договорів. Зокрема, Татарбунарська та Лиманська громади домовилися спільно фінансувати два ліцеї, а Ізяславська громада уклала договори з Плужненською та Сахновецькою про утримання свого інклюзивно-ресурсного центру. Донецька та Зміївська громади передбачили надання послуг центром професійного розвитку педагогічних працівників.

У жовтні парламентський комітет рекомендував прийняти за основу законопроєкт, який дозволив би громадам за договором про співробітництво спільно організовувати приміські та міжміські маршрути в межах однієї області. Це могло б допомогти узгоджувати транспортне сполучення з реальними потребами мешканців кількох громад.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Жовтневі міжнародні домовленості мали різний ступінь готовності — від активної роботи партнерів до першого листа про наміри. 7 жовтня Моршин і німецький Швальмштадт підписали угоду про партнерство солідарності (це вже трьохсотий договір між німецькою та українською громадами). Ці громади співпрацювали й до підписання угоди: Моршин отримав пожежний автомобіль, а на момент укладення

угоди партнери працювали над закупівлею реабілітаційного обладнання для міської лікарні. Це приклад угоди, яка закріплює вже наявну взаємодію.

Німецько-українська мережа показала також результати інших, раніше створених партнерств. Під час жовтневої конференції SKEW повідомила про сонячні панелі для десяти шкіл Дарницького району Києва в межах співпраці з берлінським районом Фрідріхсгайн-Кройцберг. Ще 15 муніципальних партнерств працюють над передачею мікроавтобусів для перевезення маломобільних людей та людей, які постраждали від війни.

Дніпро у жовтні формалізував тривалі контакти з американським Гранд-Рапідсом. Мери підписали угоду про побратимство 23 жовтня у польському Любліні, який **також є містом-побратимом Дніпра.** Спілкування між містами почалося ще в 2022 році, а рішення міської комісії Гранд-Рапідса від серпня 2026 року визначає серед напрямів освітні й культурні обміни, економічний розвиток та муніципальні інновації.

Луцьк обрав формат співпраці з муніципальною асоціацією, а не з одним містом. Десятого жовтня міська рада повідомила про підписання меморандуму з Асоціацією міст і волостей Естонії. Йдеться про налагодження контактів між муніципалітетами та обмін досвідом у модернізації інфраструктури, енергоефективності, екологічній політиці й цифровому управлінні. Меморандум відкриває канал для пошуку партнерів.

Для меншої громади шлях до партнерства може починатися зі спільно організованих контактів. Гришковецька громада Житомирщини та португальський муніци-палітет Лозан у жовтні підписали лист про наміри. Цьому передувала онлайн-зустріч, організована за участі муніципальних асоціацій та ініціативи «Мости довіри».

Громади, які також шукають європейських партнерів, можуть звернутися до команди Bridges of Trust за адресою bridges.of.trust.community@ccre-cemr.org. Ініціатива допомагає налагоджувати муніципальні контакти, пропонує навчання та підтримку спільних проєктів. У першому зверненні доцільно коротко представити громаду, зазначити бажані напрями співпраці й контакт відповідальної особи.

ПОГЛЯД ГРОМАД. ТЕМА — ЯК МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО ДОПОМАГАЄ ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ БАЗОВІ ПОСЛУГИ ПІД ЧАС ВІЙНИ[6]

Кролевецька міська громада (Сумська область)

- Кролевецька громада має успішний досвід тривалої співпраці з нідерландсько-українським фондом LifeLine Ukraine, який став надійним партнером у забезпеченні життєстійкості в умовах війни. Завдяки цій співпраці водоканал та місцеві насосні станції отримали потужні генератори, що гарантують безперебійну подачу води під час тривалих блекаутів, а запуск станції очищення води дав містянам безоплатний доступ до якісної питної води з кранів. Крім того, в селі Алтинівка запрацював банно-пральний комплекс, школи отримали резервний автобус для підвезення дітей, а лікарні — необхідне обладнання.
- Для системної співпраці з організаціями важливо змінювати парадигму з "написання холодних листів" на "побудову довірливих стосунків". Головна складність — величезна конкуренція за увагу фондів, тому формальне листування працює слабо. Потрібні особисті зустрічі, візити, розмови “очі в очі”. А коли співпраця вже почалася, критично важливою стає проактивна звітність. Прозорість, своєчасне інформування та культура щирої вдячності — це ті інструменти, які перетворюють разову допомогу на довгострокове стратегічне партнерство.

6 Рубрика “Погляд громад” відображає безпосередній досвід і позиції представників громад. Наведені оцінки належать авторам коментарів.